

Sygnatura akt II AKa 59/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA Edyta Gajgał

Sędziowie: SSA Cezariusz Baćkowski

SSA Stanisław Rączkowski (spr)

Protokolant: Anna Turek

przy udziale prokuratora Prokuratury Regionalnej Zbigniewa Jaworskiego

po rozpoznaniu w dniu 10 kwietnia 2018 r.

sprawy M. K.

oskarżonego z art. 13 § 1 kk w związku z art. 148 § 1 kk i art. 157 § 1 kk w związku z art. 11 § 2 kk, art. 216 § 1 kk w związku z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 20 grudnia 2017 r. sygn. akt III K 121/17

I. zmienia zaskarżony wyrok wobec oskarżonego M. K. w ten sposób, że wymierzoną temu oskarżonemu karę podwyższa do 12 (dwunastu) lat pozbawienia wolności,

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie,

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. G. 600 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną z urzędu oskarżonemu przed sądem odwoławczym oraz 138 zł tytułem zwrotu VAT, a także 159,82 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu adwokata z siedziby jego kancelarii do sądu,

IV. zwalnia oskarżonego od zwrotu wydatków wyłożonych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym oraz od opłaty za obie instancje, zaliczając wydatki związane z postępowaniem odwoławczym na rachunek Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Bystrzycy Kłodzkiej oskarżył M. K. o to, że :

I. w dniu 21 lipca 2017 roku w B., powiatu (...), województwa (...) przed bramą budynku nr (...) przy ulicy (...) działając z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia byłej konkubiny M. L. zadał jej jedno uderzenie nożem w okolice brzucha, a następnie gdy pokrzywdzona odskoczyła, wykorzystując fakt iż odwróciła się do niego tyłem zadał jej kolejne uderzenie nożem na wysokości pleców narażając ją na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia lub ciężkiego uszczerbku na zdrowiu, czym spowodował u niej obrażenia ciała w postaci otwartej rany ściany tylnej klatki piersiowej z krwiakiem jamy opłucnej, otwartej rany innej i nieokreślonej części brzucha z uszkodzeniem nerki lewej,

ściany okrężnicy poprzecznej i ściany żołądka, a które to obrażenia naruszyły czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni lecz zamierzonego skutku nie osiągnął z uwagi na bezpośrednią interwencję sąsiadów i niezwłocznie udzieloną pokrzywdzonej pomoc medyczną ;

tj. o czyn z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk i art. 157 § 1 kk w zw. 11 § 2 kk

II. w okresie od 18 lipca 2017 roku do 21 lipca 2017 roku w B., powiatu (...), województwa (...) działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem znieważał M. L. słowami powszechnie uznanymi za obelżywe;

to jest o czyn z art. 216 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem z dnia 20 grudnia 2017r. o sygn. akt III K 121/17 :

I. oskarżonego M. K. uznał za winnego tego, że w dniu 21 lipca 2017 r. w B. w woj. (...) chcąc pozbawić życia była konkubinę M. L. zadał jej jedno uderzenie nożem w okolice brzucha, a następnie gdy pokrzywdzona odwróciła się do niego tyłem zadał jej kolejne uderzenie nożem na wysokości pleców, czym spowodował u niej obrażenia ciała w postaci otwartej rany ściany tylnej klatki piersiowej z krwiakiem jamy opłucnej, otwartej rany innej i nieokreślonej części brzucha z uszkodzeniem nerki lewej, ściany okrężnicy poprzecznej i ściany żołądka, które to obrażenia naruszyły czynności narządów ciała na czas powyżej 7 dni, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na bezpośrednią interwencję sąsiadów i niezwłocznie udzieloną pokrzywdzonej pomoc medyczną, tj. czynu z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk i art. 157 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i za to na podstawie art. 14 § 1 kk w zw. z art. 148 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu karę 9 (dziewięciu) lat pozbawienia wolności,

II. oskarżonego M. K. uznał za winnego popełnienia czynu opisanego w pkt II części wstępnej wyroku, tj. czynu z art. 216 § 1 kk w zw. z art. 12 kk i za to na podstawie art. 216 § 1 kk wymierzył mu karę 20 (dwadzieścia) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 50 zł (pięćdziesiąt złotych),

III. na podstawie art. 63 § 1 kk na poczet wymierzonej oskarżonemu kary pozbawienia wolności zaliczył okres jego zatrzymania i tymczasowego aresztowania od dnia 23 lipca 2017 r. do dnia 20 grudnia 2017 r.,

IV. na podstawie art. 39 pkt 2 b kk i art. 41 a § 1 i 4 kk orzekł zakaz kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzoną M. L. i zbliżania się do niej na odległość mniejszą niż 50 metrów na okres lat 10 (dziesięć),

V. na podstawie art. 44 § 2 kk orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa i zarządził zniszczenie dowodu rzeczowego w postaci noża z czarną rękojeścią opisanego w wykazie dowodów rzeczowych na karcie 350 akt sprawy pod pozycją nr 3,

VI. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. G. z Kancelarii Adwokackiej w K. kwotę 1.425.00 zł (jeden tysiąc czterysta dwadzieścia pięć złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu,

VII. zwolnił oskarżonego od obowiązku uiszczenia wydatków poniesionych od chwili wszczęcia postępowania zaliczając je na rachunek Skarbu Państwa oraz zwolnił go od opłaty.

Powyższy wyrok zaskarżył na niekorzyść oskarżonego M. K. **prokurator** w zakresie rozstrzygnięcia o karze. Z treści zarzutu oraz uzasadnienia apelacji, a także wniosku zawartego w apelacji wynika, iż rzecznik oskarżenia publicznego zaskarżył rozstrzygnięcie o karze pozbawienia wolności w zakresie czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia.

Zarzucił rażąco niewspółmierność wymierzonej oskarżonemu M. K. kary w zakresie czynu opisanego w punkcie I aktu oskarżenia z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w wysokości 9 lat pozbawienia wolności w stosunku do wysokiego stopnia zawinienia oskarżonego, który działając z premedytacją, w sposób zaplanowany, po uprzednim pozostawaniu w związku partnerskim z pokrzywdzoną M. L. i po podjęciu w dniu 17 lipca 2017 r. wspólnie zgodnej decyzji o rozstaniu się, nie mogąc pogodzić z odnowieniem w następnych dniach znajomości przez M. L. z byłym partnerem w dniu 21 lipca 2017 r. pod pozorem rozmowy wywołaj ją ze spotkania towarzyskiego i w zamiarze zabicia pokrzywdzonej zadał jej dwukrotnie uderzenie nożem w okolice wrażliwe dla

narządów wewnętrznych, czym niewątpliwie naraził ją na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia, powodując jednocześnie obrażenia ciała w postaci otwartej rany ściany tylnej klatki piersiowej z krwiakiem jamy opłucnej, otwartej rany innej i nieokreślonej części brzucha z uszkodzeniem nerki lewej, ściany okrężnicy poprzecznej i ściany żołądka, które naruszyły czynności narządów ciała na okres powyżej 7 dni, lecz zamierzonego skutku nie osiągnął z uwagi na bezpośrednią interwencję sąsiadów i niezwłocznie udzieloną pokrzywdzonej pomoc medyczną, przy czym okoliczności te wskazują na bardzo wysoki stopień społecznej szkodliwości czynu, a nadto dyrektyw wymiaru kary w aspekcie prewencji ogólnej, w szczególności potrzeby społecznego oddziaływania kary wobec sprawców niebezpiecznych, uzależnionych od alkoholu potęgującego ich agresję, a także prewencji szczególnej, przemawiają za uznaniem orzeczonej wobec oskarżonego M. K., uprzednio karanego sędownie, kary pozbawienia wolności za nadzwyczaj łagodną, wymierzoną w granicach dolnego ustawowego zagrożenia wskazanego czynu, nie spełniającej wymogów kary sprawiedliwej.

Stawiając powyższy zarzut rzecznik oskarżenia publicznego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I części dyspozytywnej poprzez podwyższenie wymiaru kary za czyn z art.13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. do wysokości 15 lat pozbawienia wolności; utrzymanie w mocy pozostałych rozstrzygnięć.

Obrońca oskarżonego M. K. złożył odpowiedź na apelację. Wniósł o utrzymanie w mocy wyroku w zaskarżonej części.

Sąd Apelacyjny zważył :

W apelacji postawiono zarzut rażącej niewspółmierności kary wymierzonej M. K. za usiłowanie zabójstwa. Z tak postawionym zarzutem należało się zgodzić. O rażącej niewspółmierności kary w rozumieniu art. 438 pkt 4 k.p.k. można mówić tylko wówczas, gdy na podstawie ujawnionych okoliczności, które powinny mieć wpływ na wymiar kary, można by przyjąć, że zachodziłaby wyraźna różnica pomiędzy karą wymierzoną przez sąd pierwszej instancji, a karą, która byłaby prawidłowa w świetle dyrektyw art. 53 k.k./ tak SN w wyroku z dnia 13.04.2000 r., WA 5/00 – LEX/. Kara rażąco niewspółmierna to kara, która w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą. Pojęcie "rażącej niewspółmierności" zostało sprecyzowane w praktyce jako różnica "wyraźna", "bijąca w oczy" czy "oślepiająca". A zatem jak trafnie podnosi się w orzecznictwie zmiana kary w instancji odwoławczej nie może następować w każdym wypadku, w którym jest możliwa wedle własnej oceny sądu odwoławczego, lecz wtedy tylko, gdy kara orzeczonej nie daje się akceptować z powodu różnicy pomiędzy nią a karą sprawiedliwą, różnicy o randze zasadniczej, rażącej, wręcz "bijącej w oczy" (wyrok SN z dnia 2 lutego 1995 roku - KZS 4/96 poz. 42), a więc nie w razie różnicy niewielkiej, nieznaczającej.

Zgodnie z art. 53§1k.k. „ Sąd wymierza karę według swojego uznania, w granicach przewidzianych przez ustawę, bacząc, by jej dolegliwość nie przekraczała stopnia winy, uwzględniając stopień społecznej szkodliwości czynu oraz biorąc pod uwagę cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa”.

Jak z powyższego wynika kara oprócz dolegliwości powinna także spełniać cele zapobiegawcze i wychowawcze. Ma za zadanie zapobiegać powrotowi sprawcy do przestępstwa oraz kształtować właściwe postawy w społeczeństwie. Oczywistym przy tym jest, iż wychowanie sprawcy nie jest tożsame z pobłażaniem jemu i koniecznością wymierzenia kary łagodnej, gdyż w określonych sytuacjach to właśnie kara izolacyjna odpowiednio wymierzona spełnia nie tylko rolę odwetu za popełnione przestępstwo, ale jest też czynnikiem wychowawczym, pozwalającym na uzmysłowienie sprawcy nie tylko faktu nieopłacalności łamania prawa, ale i związanych z tym konsekwencji. Jest też wyraźnym sygnałem dla społeczeństwa, że sprawcy godzący w podstawowe dobra człowieka, jakim są życie i zdrowie, nie mogą liczyć na pobłażliwe traktowanie. Kara ma oddziaływać również na społeczeństwo, szczególnie na tych, którzy gotowi byłiby iść w ślady oskarżonego. Nie jest z tej perspektywy zrozumiałym sygnałem wymierzenie oskarżonemu za usiłowanie zbrodni zabójstwa kary w wysokości zbliżonej do minimum ustawowego progu zagrożenia, a zwłaszcza przy dominujących okolicznościach obciążających.

Wymierzając karę, sąd uwzględnia w szczególności motywację i sposób zachowania się sprawcy, zwłaszcza w razie popełnienia przestępstwa na szkodę osoby nieporadnej ze względu na wiek lub stan zdrowia, popełnienie przestępstwa wspólnie z nieletnim, rodzaj i stopień naruszenia ciężących na sprawcy obowiązków, rodzaj i rozmiar ujemnych następstw przestępstwa, właściwości i warunki osobiste sprawcy, sposób życia przed popełnieniem przestępstwa i zachowanie się po jego popełnieniu, a zwłaszcza staranie o naprawienie szkody lub zadośćuczynienie w innej formie społecznemu poczuciu sprawiedliwości, a także zachowanie się pokrzywdzonego(art. 53§2k.k.).

Pokrzywdzona M. L. nie dała powodów do tak drastycznego zachowania się oskarżonego. Wspólnie z oskarżonym w dniu 17 lipca 2017r. podjęła decyzję o rozstaniu. Jak ustala sąd pierwszej instancji „ Rozmowa na ten temat przebiegała między nimi spokojnie, oskarżony był wtedy trzeźwy”. M. K. spotkał się z pokrzywdzoną mówiąc, że chce z nią porozmawiać. Pokrzywdzona przystała na jego prośbę. W trakcie rozmowy oskarżony „sięgnął prawą ręką z tyłu swoich spodni wyciągnął stamtąd nóż kuchenny z czarną rękojeścią, o długości ostrza 18 cm i szerokości 3 cm, kierując go w stronę M. L.”. Zadał pokrzywdzonej dwa ciosy. Ustalenia sądu pierwszej instancji wskazują, iż oskarżony działał w sposób przemyślany, zaplanowany. Działał z zamiarem bezpośrednim pozbawienia życia pokrzywdzonej. Te okoliczności dowodzą dużego stopnia zawinienia oskarżonego. Z ustaleń sądu pierwszej instancji wynika również, iż oskarżony oddalił się z miejsca zdarzenia. Sąd Okręgowy przyjął, że M. K. uciekł z miejsca zranienia pokrzywdzonej. Wyrzucił nóż. W jednej z piwnic porzucił zakrwawioną koszulkę, w której był ubrany w czasie zdarzenia. Ukrywał się do czasu zatrzymania, to jest do 23 lipca 2017r. Oskarżony nie przyznał się do usiłowania zabójstwa.

W następstwie czynu oskarżonego pokrzywdzona M. L. doznała obrażeń ciała. Jak zeznała przed sądem(k. 402v.) w dalszym ciągu odczuwa skutki przestępstwa popełnionego na jej szkodę przez oskarżonego. Dwukrotnie przed sądem oświadczyła, że nie jest w stanie wybaczyć oskarżonemu tego co zrobił.

Wobec M. K. zostały sporządzone opinie : sądowo-psychiatryczna(k. 276-270) i sądowo-psychologiczna(k. 440-447). Biegli psychiatrzy wskazali w swej opinii na Zespół (...) i skłonność do używania substancji psychotropowych oraz cechy osobowości nieprawidłowej u oskarżonego M. K.. Z opinii psychologicznej wynika, iż oskarżonego cechuje osobowość zaburzona, konfliktowa, agresywna, o obniżonym poczuciu odpowiedzialności za swe postępowanie. Uzależnienie od alkoholu i skłonność do szkodliwego zażywania amfetaminy i marihuany, a także do zachowań naruszających normy i wartości społeczne pod wpływem alkoholu.

Oskarżony(ur. (...)) był trzykrotnie karany za przestępstwa popełnione w zamiarze bezpośrednim(k. 201-202). Analizując dane o karalności nasuwa się wniosek, iż oskarżony lekceważył obowiązujący go porządek prawny.

Ze sprawozdania sporządzonego przez kuratora sądowego wynika(k. 224-225), że oskarżony jest żonaty. Posiada dwoje dzieci w wieku : 7 lat i 10 miesięcy(w dacie sporządzania wywiadu przez kuratora). Oskarżony opuścił rodzinę. Z wywiadu wynika, iż przyczyną rozpadu małżeństwa było między innymi nadużywanie alkoholu. Pozostając w związku małżeńskim oskarżony związał się z pokrzywdzoną. M. K. przed zatrzymaniem nie wykonywał stałej pracy zarobkowej. Także oskarżony przyznał, że wykonywał jedynie prace dorywcze osiągając miesięczne dochody w wysokości 2000-2500zł(k. 397v.).

Wskazane wyżej okoliczności dostrzegł także sąd pierwszej instancji, jednakże z tych okoliczności nie wyprowadził prawidłowych wniosków. Z treści pisemnego uzasadnienia skarżonego wyroku wynika(k. 513v.), iż sąd pierwszej instancji dostrzegł także okoliczności łagodzące. Wskazać przy tym należy również, iż oskarżony aczkolwiek nie przyznał się do usiłowania zabójstwa, to jednak przeprosił pokrzywdzoną za swoje zachowanie. Jednakże w ocenie sądu odwoławczego wskazane okoliczności łagodzące nie stanowią wystarczającej przeciwwagi dla okoliczności obciążających, które wyżej zostały wskazane. To w ocenie Sądu Apelacyjnego nakazywało zaostrzyć karę orzeczoną przez sąd pierwszej instancji za usiłowanie zbrodni zabójstwa. Kara w wymiarze 9 lat pozbawienia wolności, a więc zbliżona do kary minimalnej, jest karą zbyt łagodną przy wskazanych dominujących okolicznościach obciążających. W uznaniu sądu odwoławczego karą współmierną do stopnia zawinienia oraz do stopnia społecznej szkodliwości usiłowanej zbrodni, a także czyniącą zadość ustawowym dyrektywom wymiaru kary jest kara 12 lat pozbawienia

wolności. Brak natomiast było podstaw do podzielenia w całości wniosku prokuratora zawartego w apelacji w zakresie zaostrzenia kary. Przeciwno wnioskowanemu zaostrzeniu kary przemawiają wskazane wyżej okoliczności łagodzące.

Oskarżony przyznał się do drugiego z zarzucanych mu czynów. Za ten czyn sąd pierwszej instancji wymierzył oskarżonemu karę o charakterze ekonomicznym, a więc grzywnę. W tym zakresie wyrok nie był skarżony. Sąd odwoławczy nie znalazł uzasadnienia aby z urzędu zachodziła potrzeba ingerencji w rozstrzygnięcie zawarte w punkcie drugim skarżonego wyroku. Także w odniesieniu do pozostałych rozstrzygnięć zawartych w wyroku w apelacji nie postawiono zarzutów. Analiza treści wyroku oraz analiza treści pisemnego uzasadnienia skarżonego wyroku nie dała podstaw sądowi odwoławczemu do ingerencji z urzędu w te rozstrzygnięcia zawarte w wyroku.

A zatem mając na uwadze powyższe sąd odwoławczy orzekł jak na wstępie. Podstawę prawną rozstrzygnięcia sądu odwoławczego stanowi art. 437§1k.p.k.

Przyznane obrońcy wynagrodzenie tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu przed sądem odwoławczym oraz kosztów dojazdu do sądu uzasadnia § 2 pkt 2, § 17 ust. 1 pkt 5 i §4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu(Dz. U 2016.1714).

Na oskarżonym ciąży obowiązek alimentacyjny. Jest on pozbawiony wolności i nie wykonuje pracy zarobkowej. Stąd też kierując się treścią art. 624§1k.p.k. sąd zwolnił oskarżonego od zwrotu wydatków wyłożonych przez Skarb Państwa w postępowaniu odwoławczym oraz od opłaty za obie instancje.

SSA Cezariusz Baćkowski SSA Edyta Gajgał SSA Stanisław Rączkowski